

Idees per a la millora de l'educació a la Catalunya d'avui i de demà

Thoughts for improving today's and tomorrow's education in Catalonia

Marina Tomàs i Folch^a

José Luís Muñoz i Moreno^b

^a Departament de Pedagogia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. A/e: maria.tomas@uab.cat

^b Departament de Pedagogia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. A/e: joseluis.munoz@uab.cat

Resum

L'article presenta els principals resultats de la recerca que analitza la realitat política i educativa des d'una perspectiva sistèmica de l'educació. Parteix de la revisió de la legislació educativa, les propostes educatives de les formacions polítiques que van obtenir representació parlamentària als comicis electorals del 27 de setembre de 2015, les contribucions dels moviments socials i les aportacions d'experts, per a delimitar unes idees-eix que orientarien el paper de l'educació, l'Administració educativa, la inspecció educativa i el finançament de l'educació en un sistema educatiu propi a Catalunya. Juntament amb la revisió legislativa i l'anàlisi de documents, s'han portat a terme dos grups de discussió amb la participació de diferents agents i protagonistes de la comunitat educativa. Els principals resultats obtinguts permeten concloure, entre altres qüestions, la necessitat de revisar el paper de l'educació a la nostra societat i la seva Administració, superant les disfuncions que actualment s'observen i que dificulten l'assoliment dels reptes plantejats.

Paraules clau

Reptes, educació, administració educativa, sistema educatiu, inspecció educativa, finançament de l'educació.

Abstract

This article presents the main results of the research which analyzes the political and educational reality from a systemic perspective of education. The starting points of this study are the review of educational legislation, the educational proposals of the political parties that won parliamentary representation in the elections of 27 September 2015, the contributions of social movements and the contributions of experts, from which we delimit the fundamental ideas that should orient the role of education, educational administration, educational inspection and financing of education in a systemic perspective of education in Catalonia. Together with a legislative review and a document analysis, we have studied two focus groups with the participation of different actors and protagonists of the educational community. The main results obtained allow us to conclude, among other things, that there is a need to review the role of education in our society and its Public Administration in order to overcome the dysfunctions observed, which currently hinder the meeting of challenges.

Keywords

Challenges, education, educational administration, education system, supervision, education funding.

A tall d'introducció

El propòsit de la recerca teòrica i pràctica desenvolupada ha estat aportar idees-eix per a guiar el rol que ha de tenir l'Administració educativa i analitzar quin ha de ser el finançament de l'educació en el context d'una Catalunya davant una situació d'augment del propi autogovern.

L'educació a Catalunya sempre ha anat molt lligada a les directrius establertes per l'Estat espanyol, no només en temps de la dictadura sinó també en l'època de la democràcia. Tot i haver-hi canvis considerables, pel que fa a la capacitat de decisió en el sistema educatiu d'ençà dels anys vuitanta, Catalunya sempre ha tingut un marge insuficient per a fer una llei d'educació pròpia que respongués a les inquietuds existents en la societat catalana i la seva comunitat educativa.

En l'etapa posterior a la dictadura es va fer un traspàs de serveis de l'Estat a la Generalitat de Catalunya en matèria d'ensenyament (BOE 31-12-1980, BOE 08-01-1981, BOE 09-01-1981 i Reial decret 2809/1980, de 3 d'octubre). El seguit de lleis d'educació en la democràcia espanyola ha estat vertiginós. Cronològicament s'han succeït les següents lleis: Estatut de centres escolars sobre la participació dels centres i la seva organització (1980); Llei orgànica del dret a l'educació, que tractava alguns aspectes organitzatius (1985); Llei orgànica del sistema educatiu, que va modificar el currículum escolar i va canviar les etapes educatives estenent l'educació secundària obligatòria fins als 16 anys (1990); Llei orgànica de la participació, l'avaluació i el govern dels centres docents (1990); Llei de qualitat de l'educació (2002); Llei orgànica d'educació, en què el Govern va derogar totes les anteriors vigents a excepció de la

LODE que va mantenir alguns dels seus trets (2006), i Llei orgànica per a la millora de la qualitat educativa, que és la setena que s'aprova des del canvi de règim polític (2013).

A Catalunya, hi ha hagut tradicionalment interès per desenvolupar l'educació d'una manera pròpia per tal d'adequar-la al context social i cultural propi. Per una banda, l'escola de la República va tenir un arrelament i un prestigi que va marcar tendència i, per altra banda, el fet de tenir una llengua i una cultura pròpies. Més recentment, el Departament d'Educació va portar a terme processos de participació en propostes de lleis educatives com ara la Conferència Nacional d'Educació (2003) o el Pacte Nacional per a l'Educació (2006), que iniciaven el camí per a aconseguir un acord de la societat catalana sobre els principals trets que havien d'identificar el nostre sistema educatiu. El desenvolupament d'aquest darrer pacte va permetre l'aprovació de la Llei d'educació de Catalunya (LEC, 2009), després que en diverses ocasions governs anteriors haguessin elaborat alguns esborranys que mai no van reeixir (Sarramona, 2010).

El Govern de la Generalitat, presidit per Pasqual Maragall i format pels partits PSC, ERC i IC-V, va promoure un nou estatut d'autonomia per a Catalunya i, paral·lelament, el Pacte Nacional per a l'Educació. Aquest abordava cinc eixos de debat per a fonamentar la LEC: professorat, autonomia de centres, igualtat d'oportunitats, família i educació i coresponsabilitat dels ajuntaments amb l'educació. El Pacte pretenia el consens en la societat catalana a través de la participació i el debat sobre els grans pilars que haurien de regir l'educació al país. Tot i arribar a un acord ampli per part de tots els sectors educatius, alguns representants sindicals no el van signar.

La Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya en el seu Títol IV de les competències i Capítol I de tipologia de les competències, estableix que a la Generalitat li corresponen, en l'àmbit de les seves competències exclusives i de manera íntegra, la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva. Per tant, únicament correspon a la Generalitat l'exercici d'aquestes potestats i funcions, mitjançant les quals pot establir polítiques pròpies. Estableix també que el dret català, en matèria de les competències exclusives de la Generalitat, és el dret aplicable en el seu territori amb preferència sobre qualsevol altre (Article 110, competències exclusives), i l'article 131, «Educació», desenvolupa quines són les funcions i atribucions que té.

En aquest context legal, la Llei d'educació desenvolupa i concreta les competències educatives que té Catalunya en virtut del seu Estatut. Aquesta Llei fou aprovada pel Parlament de Catalunya l'any 2009 (publicada en el DOGC el 10 de juliol d'aquell mateix any), i apostava per un servei d'educació on els centres públics i concertats participin dels criteris d'equitat, excel·lència i coresponsabilitat, garantint-los la suficiència econòmica per al seu funcionament, respectant el dret a la lliure elecció de centre i el dret a definir el caràcter propi per part de la titularitat de cadascun dels centres educatius i que la mateixa Llei definia per als centres públics. La Llei també garantia la suficiència financera dels centres concertats i potenciava la figura del contracte programa per a aquells centres participants decididament de la coresponsabilitat. L'estudi dirigit per Bonal (2002) conclouia que el procés de descentralització havia afavorit la dispersió de la despesa en el territori espanyol al mateix temps que havia generat condicions d'escolarització desiguals, tant en l'ensenyament públic com en el privat.

Malgrat tot, l'educació obligatòria de Catalunya així com la de l'Estat no són del tot satisfactòries i els resultats a diversos informes internacionals la situen en un lloc poc preminent entre els diversos països de l'OCDE, per exemple. Molts d'aquests problemes provenen d'una cultura professional i organitzativa conservadora heretada dels successius sistemes educatius de l'Estat, feixuga i incapaç d'adaptar-se als canvis que l'educació i la societat requereixen. Teixidó (2015) planteja una Administració educativa que promogui i avalui un sistema de reconeixement motivat pels establiments per mitjà d'un organisme de caràcter independent sense convocatòria de concursos. Així, els establiments poden fer ús del reconeixement que es referirà a la seva contribució i en cap cas a una escala de qualitat o similar.

El finançament de l'educació és un eix transversal, però cabdal, a l'hora de caminar cap a un sistema educatiu propi. Per a Levin (2013), els esquemes de finançament descentralitzat basats en bases impositives municipals o regionals porten a desigualtats entre les localitats més riques i més pobres si no se suplementen amb una igualació suficient de pagaments dels governs centrals.

La necessitat de donar resposta ràpida a les demandes que la societat fa al sistema educatiu no es pot satisfer en l'actual sistema legal. Aquesta agilitat requereix un marc legal capaç de renovar-se. Tanmateix canviar la Llei és quelcom difícil i gairebé inviable si tenim en compte que està en mans d'un Estat no gaire sensible a la diversitat i les diferències culturals i territorials. Així, i amb tot, alguns dels problemes de l'actual sistema educatiu es podrien sintetitzar d'acord amb algunes de les següents característiques:

- *Llunyà*. Les decisions del sistema educatiu es prenen massa lluny del lloc on s'han d'aplicar. Això fa que no es conegui prou bé el context i no es prevegi fer diferències en funció dels diversos indrets.
- *Tradicional*. L'actual sistema educatiu es basa en formes d'organitzar i d'exercir la professió d'ensenyant pròpies d'una societat estable, poc permeable i menys sensible als canvis que l'educació actual necessita.
- *Dependència*. Els centres educatius depenen molt de les resolucions i les regulacions de l'Administració educativa, tot i que es proclama que cada vegada disposen d'una major autonomia.
- *Rigidesa*. L'actual sistema es correspon a un model burocràtic que parteix d'un perfil de professorat, un currículum escolar i un model directiu i organitzatiu per a una societat estable. En aquest escenari estable (s. XIX - mitjan s. XX) sí que era possible convocar oposicions al lloc de treball on se suposava que qui reunia aquell perfil, amb unes determinades competències i coneixements, ja podia exercir tota la vida de professor, però la societat ara demana més agilitat i renovació tant en les funcions docents com en l'organització curricular i espacial i això reclama una resposta del sistema al moment o, com a mínim, més dinàmica.
- *Tancament*. El sistema educatiu es concep com a autosuficient i no mira a l'exterior. És un sistema poc permeable i que no manté interrelacions i interaccions de qualitat amb els destinataris i els protagonistes de l'educació.

Algunes perspectives polítiques i socials de l'educació sobre la taula

En l'àmbit de la política educativa, les eleccions al Parlament de Catalunya del passat 27 de setembre de 2015 van possibilitar conèixer el conjunt de propostes que, en matèria d'educació, realitzaven les diferents candidatures a través dels seus programes electorals i que prenem en consideració en la nostra anàlisi (consulteu l'apartat d'Annexos al final d'aquest mateix article). En el terreny dels moviments socials, dos agents que han pres un important protagonisme en els últims mesos per les seves contribucions al debat del present i el futur de l'educació a Catalunya, per l'important suport que han tingut per part de les classes populars i per esdevenir iniciatives sorgides des de la societat civil, han estat l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) i el moviment popular per una Iniciativa Legislativa Popular per a un nou Sistema Educatiu a Catalunya (ILP-Educació).

En el primer cas, el diagnòstic de l'ANC centra els principals problemes de l'educació a Catalunya en les amenaces rebudes, la crisi i l'asfíxia econòmica patida. Concretament, destaca els atacs a la immersió lingüística i les sentències del TSJC que releguen el català a un paper secundari, la manca de competències exclusives que no permeten decidir el currículum bàsic ni l'estructura del sistema educatiu, la poca inversió econòmica, el canvi constant de lleis educatives, les taxes elevades d'abandonament escolar, la mínima inversió de l'Estat en beques per a infants i joves catalans i l'augment desproporcionat de les taxes universitàries. Davant aquest panorama, la pròpia ANC va presentar al principi del mes de setembre de 2015 les «Bases de Gramenet». Es tracta d'un decàleg que pretén contribuir a l'elaboració de les bases educatives, i també culturals, d'una futura República Catalana, reivindicant una escola catalana de qualitat i modernitat pedagògica per a bastir una societat cohesionada, democràtica i lliure.

Aquestes bases estableixen, entre altres aspectes, que l'educació és un dret bàsic de la ciutadania i així s'hauria de considerar en una constitució catalana; que l'educació és fonamental en tot estat democràtic i indispensable per a la igualtat i la llibertat dels individus i la societat; que l'educació és un bé comú que cal preservar (el seu desenvolupament es basa en la responsabilitat compartida de les institucions, les organitzacions de la societat civil i la ciutadania); que el català ha de ser la llengua vehicular de tot el sistema educatiu, inclòs l'universitari; que el sistema educatiu català ha de cercar la plena competència del seu alumnat en tots els àmbits curriculars de coneixement i ha de tenir per objectiu situar Catalunya al nivell dels països capdavanters de l'OCDE; que l'educació ha de ser eina indispensable per a fer front a situacions de discriminació i, per això, cal que es garanteixi, a tota la ciutadania, la plena equitat en l'accés tot potenciant la capacitat d'autoformació i l'educació no formal, essencials pel desenvolupament al llarg de la vida, i que només una aposta decidida per l'educació i la cultura que estableixi complicitats i sinergies estratègiques i estructurades entre ambdós àmbits contribuirà al ple desenvolupament individual i comú de la ciutadania.

En el segon cas, per al moviment popular per una ILP en Educació, tant la LEC com la LUC (Llei d'universitats de Catalunya), així com determinades polítiques municipals, han permès la ingerència d'interessos privats en espais educatius, demostrant haver estat lleis incapaces de donar respostes positives al sistema educatiu. La seva anàlisi determina que aquestes lleis volen transformar el dret bàsic de l'educació en un bé

individual i que es pretén aplicar el funcionament del sector privat a les institucions públiques amb el propòsit de fer negoci amb l'educació i acabar amb la democràcia participativa des de formes de gestió més aviat piramidals. Així, el passat mes de maig de 2015 es van presentar al Parlament de Catalunya gairebé cent mil signatures per a la ILP d'Educació.

Les reivindicacions que s'han plantejat en aquesta Iniciativa queden vinculades, en síntesi, a les següents demandes: una xarxa pública, única i gratuïta de bressol a la universitat per a fer efectiu, real i universal el dret a l'educació de tota la ciutadania sense importar el seu origen social; reduir progressivament els concerts escolars, començant per aquells centres que cobren quotes molt altes i els que segreguen per qüestió de sexe (els centres concertats, en un període de deu anys, haurien de passar a ser públics o quedar privats sense subvenció ni concert); no permetre la gestió privada ni la participació d'empreses privades al sistema educatiu públic; democràcia a les universitats públiques i recuperació de la gestió democràtica dels centres educatius arrabassada per la LEC i la LOMCE (p.e.cap òrgan decisor i de govern pot tenir com a membres representants del món empresarial); autonomia dels centres real, pedagògica, sense direccions imposades des de fora i amb projectes educatius discutits en el si de l'escola, amb la participació de les famílies i la col·laboració amb l'entorn proper —a les universitats, la recerca ha de ser d'interès per al benestar de tots els membres de la societat i sense la pressió de l'empresa privada; igualtat de gènere perquè les dones estiguin tan presents com els homes en els òrgans decisoris, de coordinació i direcció; avaluació del sistema educatiu que serveixi als centres per a millorar i als estudiants per a reconèixer la seva feina i avançar en la seva formació —a les universitats, les avaluacions s'han de fer amb esperit cooperatiu i fomentant la continuïtat de les trajectòries acadèmiques; condicions laborals dignes de les treballadores i els treballadors per posar fi a la precarietat i la flexibilitat laboral mitjançant la funció pública, donant estabilitat i seguretat al personal; el català com a llengua vehicular de tot el sistema educatiu; no permetre la privatització de les escoles bressol públiques (titularitat i gestió de la Generalitat per tal d'evitar les desigualtats entre municipis), i destinar un mínim del 6 % del PIB a l'ensenyament públic i per compensar desigualtats cal pactar, amb els agents educatius, una discriminació positiva en el repartiment dels recursos.

D'aquestes contribucions anteriors és possible delimitar, com a mínim, fins a set eixos centrals, que són els que fixen els diversos debats latents i que centren el major interès en l'educació a Catalunya i des de les perspectives política i social. Es tracta del model educatiu, la llengua, el finançament i els recursos, el professorat, el rol de l'Administració, la formació professional i les universitats. Aquests eixos incorporen diferents elements de discussió sociopolítica que, tanmateix, ajuden a dibuixar les actuals preocupacions —i les ocupacions— de l'educació al nostre territori, tal com concretem a continuació.

- *Model educatiu.* Millorar la societat, millorar les persones i l'èxit escolar. Dret a l'educació (universal, gratuïta, pública, elecció de centres...). Democràcia, igualtat d'oportunitats, equitat, inclusió, cohesió i justícia socials, talent, desenvolupament de capacitats, currículum competencial, qualitat, llibertat, participació, solidaritat, coresponsabilitat, coeducació, educació en valors, emancipació, convivència, societat del coneixement, creativitat, curiositat,

cooperació, laïcitat i altres. LEC (mantenir, desplegar...), LOMCE (rebuig, paraitzar, derogar, desobeir...), Pacte Nacional, Iniciativa Legislativa Popular i futura Llei d'educació de Catalunya. Pla d'actuació (contra el fracàs i l'abandonament escolar, l'assetjament escolar, compensació en entorns desfavorits...). Educació infantil de 0 a 3 anys (augment de places, foment, xarxa de centres...). Autonomia de centres i paper de les direccions dels centres. Metodologia (aprenentatge significatiu, individualitzat, experiencial, relació amb l'entorn...). Aprenentatge al llarg de la vida (aprenentatge permanent de persones adultes, música i dansa, ensenyaments de règim especial, extraescolars i ús de les instal·lacions dels centres públics fora de l'horari lectiu, oferta formativa...). Escola rural, educació no formal i educació en el lleure. Revisió de ràtios mínimes.

- *Llengua*. Escola en català (llengua vehicular), sistema d'immersió lingüística, trilingüisme, aprenentatge d'idiomes...
- *Finançament i recursos*. Escola pública/escola privada i concertada (revisió, eliminació, manteniment, reducció de costos, gestió 100 % pública, privatització...). Inversió mínima (percentatge del PIB). Condicions salarials dels professionals de l'educació. Beques i ajuts (menjador escolar, material curricular i llibres de text, transport escolar, xec escolar...). Places públiques i concertades (de 0 a 3 anys, escoles municipals de música, escoles de pares i mares...). Premis i reconeixements.
- *Professorat*. Accés a places. Dedicació lectiva i condicions laborals. Cobertura de baixes. Categoria. Carrera docent i professional. Formació inicial i permanent. Avaluació del professorat. Reconeixement. Coordinació Infantil, Primària i Secundària.
- *Rol de l'Administració*. Suport. Combatre el fracàs escolar (desafecció, absentisme, abandonament...). Impulsar la innovació. Autonomia de centres. Avaluació i prospectiva del sistema educatiu. Paper de la inspecció. Treball en xarxa i centres i entorn. Transversalitat. Paper dels ajuntaments. Orientació escolar. Participació dels estaments de la comunitat educativa i consells escolars (de centre, municipals, territorials i de Catalunya). Continuïtat infantil, primària i secundària. Formació inicial i permanent dels professionals. Atenció a la diversitat i competències.
- *Formació professional*. Llei de formació professional (sistema dual, flexible, alternança escola-empresa...). Beques i ajuts. Oferta formativa i continguts. Implantació a la secundària. Programes d'inserció laboral. Orientació professional. Relació sectors públic i privat. Sistemes de qualificació i homologació. Llei d'educació permanent. Formació de persones adultes. Reconeixement de l'aprenentatge. Altres: educació en el lleure, consells municipals de FP...
- *Universitats*. Millora del finançament. Preus, taxes i beques. Accés i oferta (coordinació, racionalització...). Recerca (producció, competitivitat, promoció de grups, impacte cultural i socioeconòmic...). Relació universitat i societat. Democratització, autonomia i governança (rector, consells...). Avaluació de la qualitat. Personal docent i investigador (selecció, carrera acadèmica, promoció,

retenció i captació de talent...). Internacionalització, convergència, espai de coneixement mediterrani i economia del coneixement. R+D+I. Contractes predoctorals i postdoctorals.

Per tot això, i tenint en compte el moment polític i històric que viu Catalunya, ens plantejem el supòsit que un rol diferent de l'Administració educativa així com un model de finançament que superi la dicotomia pública-privada contribuiria a bastir un sistema educatiu català més funcional i *ad hoc*.

Metodologia

La metodologia considerada es relaciona amb la perspectiva d'investigació orientada a la política i la pràctica educativa (*policy-oriented research*) i que procura proporcionar informació d'interès per a la presa de decisions en l'àmbit de la política educativa (Keeves, 1988; Nisbet, 1988). Es tracta, doncs, de facilitar la comprensió del que passa i millorar la pràctica educativa aportant directrius i recomanacions per a guiar la intervenció. Per això, repara en la identificació i l'anàlisi de problemàtiques derivades de la implantació de determinades decisions de la política educativa, així com en les solucions i alternatives que s'hi poden connectar.

Aquesta perspectiva es concreta aquí mitjançant el grup de discussió que resulta una eina adequada per a generar debat i coneixement al voltant de les idees que un grup de persones té sobre determinades temàtiques (Aigner, 2005; Krueger i Casey, 2000). Com a tècnica qualitativa fa ús de l'entrevista grupal per a la recollida d'informació (Del Rincón *et al.*, 1995) i es justifica perquè permet aprofundir en temàtiques concretes a partir de la comunicació dialògica i les interaccions, però també complementar altres mètodes com la revisió legislativa i l'anàlisi dels programes polítics i les propostes dels moviments socials que s'han destacat anteriorment (Bloor *et al.*, 2001).

Per a la seva realització se selecciona un grup de participants que estan estretament relacionats amb el tema objecte d'estudi, amb l'objectiu que conversin sobre aquest i interactuïn entre si, de manera que puguin exposar, al respecte, les seves vivències, actituds i opinions, comentant, al mateix temps, el que han exposat els altres (Morgan, 1991).

En el nostre cas, s'han format dos grups de discussió a partir d'una mostra no probabilística, no aleatòria i incidental. Les persones participants han estat prèviament seleccionades i posteriorment convidades a participar en funció de diversos criteris com ara el seu perfil professional (professors i professores relacionats amb la política educativa, professionals de la inspecció d'educació, professors i professores de l'ensenyament no universitari i universitari, sociòlegs i polítics o representants del món sindical i dels moviments socials educatius), la seva experiència i coneixement en política educativa i la seva implicació en educació tant des del vessant pràctic com teòric.

El propòsit dels dos grups de discussió desenvolupats ha estat realitzar els debats per tal d'obtenir els punts de vista dels participants sobre diverses idees clau per a un nou sistema educatiu. Aquests han quedat orientats mitjançant un guió de discussió amb preguntes centrades en dos blocs temàtics: a) el paper de l'Administració educativa

(funcions, inspecció educativa, rol del professorat, avaluació, igualtat d'oportunitats...) i b) el finançament de l'educació (centres públics, privats o concertats, gratuïtat...). El guió de discussió va permetre facilitar la moderació dels debats, animar l'intercanvi d'aportacions entre els participants i generar punts de vista i valoracions diferents per a cada bloc.

La persona moderadora va actuar focalitzant el tema a tractar mitjançant les preguntes dissenyades i seguint un protocol definit per l'equip d'investigació. Acol·lia a la seva arribada a cada participant, agraint-li la seva presència i procurant trobar-li un lloc escaient en una taula rectangular. Un cop asseguts tots els participants procedia a explicar la tècnica del grup de discussió fent especial èmfasi en els objectius, en el paper poc directiu que exerciria la moderació i el que s'esperava dels participants: la seva participació en forma d'opinions, experiències, exemples, comentaris a les aportacions dels altres, etc. Seguidament, exposava el tema d'interès de l'estudi sobre el qual haurien de parlar els participants: quines idees es poden aportar per a millorar les polítiques educatives a Catalunya? Quins són els principals reptes del sistema educatiu català? Sempre amb relació al paper de l'Administració educativa i al finançament de l'educació. Una vegada delimitades les qüestions que cal abordar, la moderació explicava l'organització del temps i invitava els participants a intervenir en una primera ronda seguint un ordre acordat, i a continuar intervenint ja sense ordre un cop finalitzada la primera ronda.

Les sessions van ser enregistrades en àudio, amb consentiment previ dels participants, i es van acompanyar de la presa de notes. I, en finalitzar, es va procedir a fer el buidatge de les sessions, que van tenir com a resultat les següents categories d'anàlisi: categoria 1, el paper de l'educació; categoria 2, l'Administració educativa; categoria 3, la inspecció educativa; categoria 4, el finançament de l'educació.

En el següent apartat, aportem els resultats obtinguts en aquesta fase qualitativa del disseny, seguint un estil interpretatiu en la narració (Krueger, 1991), en el qual s'integren les quatre categories per a oferir així una visió global en la qual s'introdueixen frases clau literalment produïdes pels membres participants dels grups de discussió i que sustenten la interpretació elaborada de les dades al mateix temps que les il·lustren. L'anàlisi segueix el procediment d'ordenar i agrupar aportacions en funció del major grau de coincidències per a cadascun dels blocs de discussió.

Resultats

Els resultats que es deriven dels dos grups de discussió (GD) duts a terme presenten aportacions diverses i d'interès al voltant de les dues principals categories d'anàlisi sobre les quals s'interrogava: l'Administració educativa i el finançament de l'educació. No obstant això, el desenvolupament de les sessions també va permetre posar sobre la taula altres contribucions significatives i que es vinculen, fonamentalment, al paper de l'educació i el rol de la inspecció educativa. En aquest sentit, els resultats que recollim resten organitzats d'acord amb la identificació d'aquestes quatre categories d'anàlisi. En el text s'han identificat els respectius GD amb el nombre amb el qual se'ls identifica.

— *El paper de l'educació*

Hi ha un consens força ampli i extens a assenyalar que la concreció dels reptes de l'educació a la Catalunya d'avui i de demà requereix, necessàriament i com a condició prèvia, la delimitació de quin ha de ser el paper de l'educació en la societat, especialment perquè aquesta pot representar una veritable oportunitat per a vertebrar-la. De fet, «fer un país millor passa per l'educació, que hauria de ser eix central en una futura Constitució». (GD1)

Així, és necessari preguntar-se quin valor concedeix la societat a l'educació en l'actualitat i quin valor li atorga la política, entesa com a servei a la ciutadania, més enllà de l'interès que sovint es mostra en períodes de campanya electoral. L'educació hauria d'estar per sobre d'interessos de partit determinats i exclusius.

El debat al voltant de quina educació necessitem i volem hauria de superar el marc estrictament escolar i situar-se en la perspectiva de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. Aquest debat ha de permetre la reflexió col·lectiva sobre el model educatiu que es desitja i al qual s'aspira, però prioritàriament hauria d'ubicar l'alumnat en el centre dels processos d'ensenyament i aprenentatge i cercar els propòsits de la igualtat d'oportunitats, l'equitat, la inclusió i la cohesió social.

Per altra banda, l'anàlisi de la realitat educativa i el disseny de línies mestres per a l'educació haurien de romandre exempts de càrrega normativa. També requereixen majors quotes de diàleg, negociació i consens en un context, com l'actual, no gens fàcil segons la força que tenen les distintes ideologies que incideixen en el model educatiu que vindrà i l'elevada incidència que sempre hi té l'entorn. De fet, «l'èxit d'un projecte educatiu depèn molt del context i de la resposta que es dona a aquest; a les zones on les famílies presten més valor a l'educació hi ha millors resultats escolars». (GD7)

— *L'Administració educativa*

És força generalitzada l'opinió que l'Administració educativa ha d'aprimar la seva càrrega normativa i legislativa que tant sembla ofegar i pesar sobre el conjunt del sistema educatiu. Per això, caldria guanyar en flexibilitat, amb poques directives, i no sobrecarregar de burocràcia, atès que es necessita una certa estabilitat normativa que possibiliti el desplegament de la legislació actual.

De l'Administració educativa s'espera que, més enllà que vetlli pel compliment normatiu, sigui propera als centres educatius i els concedeixi un major grau d'autonomia. També, que es mostri realment oberta a la diversitat sense pretendre homogeneïtzar-ho tot, perquè «ha de ser una eina al servei de tota la societat i no només al servei de determinats interessos de govern». (GD2)

Pel que fa a l'autonomia de centres, convindria partir de la capacitat que tenen els centres per a exercir-la, així com de la seva voluntat per a millorar en la implicació sobre els aspectes organitzatius. Ha de suposar una oportunitat perquè els centres repensin el seu funcionament i aprofundir en termes de lideratge pedagògic. No hauria de contribuir a l'augment de contradiccions derivades de la normativa vigent referent a l'autonomia. L'Administració educativa ha de donar confiança a les direccions dels centres en tant que són les primeres responsables d'aquesta a les institucions escolars.

Amb tot, l'Administració ha d'estar al servei de l'educació adoptant el rol de facilitadora i orientant l'actuació cap a la millora dels processos d'aprenentatge, la satisfacció i la motivació docents i el desenvolupament dels centres educatius. Per això, es valoraria que fos sensible davant les justes demandes de la comunitat educativa i poder, així, avançar conjuntament en l'assoliment d'objectius comuns i el debat al voltant del model educatiu que es persegueix i que hauria de prioritzar l'atenció més en els col·lectius socials vulnerables i desfavorits que no pas tant en la competició de centres per a destacar en rànquings.

L'Administració educativa es vol que sigui oberta als agents educatius i a la participació en tots els àmbits, des dels valors a promoure en l'ensenyament fins a l'avaluació de l'activitat docent. En conseqüència, i des d'aquesta òptica, les avaluacions internes i externes de centres poden ser una eina per a la millora, sense excloure la conveniència d'impulsar altres qüestions clau com ara la major estabilitat dels equips docents, la delimitació de competències professionals docents, el treball en equip dels responsables directius i institucionals o l'establiment d'uns entorns més afavoridors.

Mereix una menció a banda la importància significativa que s'atorga a una implicació més gran i més activa dels ajuntaments en l'educació i que ens apropiaria cap a una política educativa més arrelada al territori i la descentralització. Aquest protagonisme més gran dels ajuntaments en l'educació, hauria de concretar-se des de l'acord amb l'actual Administració autonòmica per tal d'unificar criteris, millorar l'ordenació educativa i evitar la superposició de funcions i competències.

— *La inspecció educativa*

El rol de la inspecció educativa és objecte de preocupació en tant que és el suport més immediat que tenen els centres educatius per part de l'Administració educativa i que pot aportar valor afegit al sistema educatiu. Dues qüestions importants que es plantegen queden vinculades a les seves funcions i formació.

En el primer cas, es proposa sotmetre a estudi la distinció entre unes funcions més relacionades a la supervisió i altres més centrades en l'avaluació: «Els inspectors no fan les normes, però s'ha de redefinir la seva actuació, separant avaluació de supervisió». (GD3) En el segon cas, es troba a faltar una formació més específica i especialitzada, tant inicial com permanent, per tal d'evitar, entre d'altres, la superposició de competències entre inspecció i direcció mitjançant «la revisió de les funcions que la inspecció desenvolupa i contribuint al fet que pugui entrar a l'aula i acompanyar». (GD5)

Menys dubtes provoca la seva actuació focalitzada en acompanyar, donar suport, ajudar, etc., i fonamentada en el coneixement dels centres, la realitat de les aules i l'avaluació i l'anàlisi útil per a realment produir millores autèntiques i òptimes. És una mirada externa als centres que cal preservar des de l'assessorament, la supervisió i l'avaluació i que, al mateix temps, requereix confiança i coresponsabilitat per a progressar en la millora de l'educació conjuntament amb el professorat i les famílies.

En la consecució d'aquest propòsit darrer, també hi contribuirien aspectes com la reducció d'exigències burocràtiques, la no exposició permanentment a canvis normatius constants, la millora de l'organització dels centres, la potenciació de

lideratges organitzatius i pedagògics, l'impuls de l'autoavaluació institucional i de l'avaluació entre iguals i en equip, el treball en xarxa i la rendició de comptes.

— *El finançament de l'educació*

El finançament de l'educació és, probablement, el tema que més controvèrsies desperta entre els participants que defensen models cent per cent públics i els que obren les portes a determinades iniciatives privades des de la col·laboració, tal com algunes experiències de plans educatius d'entorn i projectes educatius de ciutat han constatat mitjançant l'obertura cap a «altres operadors». Per als primers, la defensa de garantir un sistema totalment públic i únic es justifica per diverses raons: «perquè totes les lleis diuen que no es pot discriminar, perquè hi ha macroinstal·lacions que paguem entre totes i només són per a uns pocs i perquè no es pot deixar l'educació en mans de les empreses, que tenen altres interessos». (GD4)

Amb relació al finançament de l'escola concertada, els participants manifesten punts de vista oposats. Alguns assenyalen que hi ha segregació i discriminació i, fins i tot, una distribució desigual dels recursos en detriment de l'escola pública. Altres assenyalen que caldria revisar el finançament als centres independentment de la titularitat d'aquests. «Hi ha escoles concertades que fan un servei públic impressionant en zones deprimides socialment i econòmicament». (GD7)

No obstant això, també hi ha qui evidencia una manca de finançament per a l'escola concertada: «la manca de recursos afecta tant a l'escola pública com a l'escola concertada i el cost d'una plaça escolar a la primera és més elevat que no pas a la segona» (GD6) i «a l'escola concertada es compleix de forma més estricta amb les regles de la ràtio, mentre que a l'escola pública acostuma a haver-hi una major flexibilitat des del punt de vista normatiu». (GD7) Aquestes aportacions també són del parer que la millora del sistema educatiu no es correlaciona forçosament amb un augment de recursos i, per tant, el finançament de l'educació hauria d'estar més aviat en funció de l'entorn d'intervenció que no pas de la titularitat dels centres.

En aquest sentit, hi ha participants que destaquen la bona feina que fan algunes escoles concertades en determinats contextos malgrat la forta competència que pateix amb l'escola privada. Per això, remarquen que caldria evitar segons quin tipus de manifestacions que, a vegades, es fan des de l'àmbit polític i que semblen obviar que l'escola concertada és un centre sufragat amb fons públics. Ara bé, des d'aquesta perspectiva aquest tipus de centres haurien d'estar a l'abast de tothom atès que en cas contrari esdevenen selectius.

Per últim, existeix un convenciment i un acord majoritaris a reivindicar un augment de la inversió feta en educació. És necessària la millora del finançament de l'educació si es volen encarar amb millors perspectives els reptes educatius de la inclusió i l'atenció a la diversitat.

Discussió i conclusions

L'anàlisi del marc legal existent en educació conjuntament amb les propostes dels grups polítics i altres grups socials vinculats amb l'educació, així com l'opinió de les persones consultades, ens porta a concloure el següent:

- *Cal revisar el paper que té l'educació en el context català.* No es tracta de manifestar per part dels governs i els agents en general que l'educació és molt important, sinó que cal emprendre accions clares i adequades a la societat moderna, les seves necessitats i les aspiracions d'un poble que vol ser també referent en matèria d'educació. En aquest sentit, la revisió dels programes dels grups polítics i les reivindicacions dels moviments socials en educació plantegen reptes en igualtat d'oportunitats, equitat o finançament que contrasten amb l'exercici del poder un cop aquests polítics (independentment de la ideologia que tinguin) prenen decisions. En aquests moments prioritzen el cost de popularitat o en vots que no pas la coherència de la decisió amb el programa electoral.
- *L'Administració educativa ha de revisar el seu funcionament feixuc, rígid i normatiu.* Es palesen procediments de l'Administració educativa no alineats en la tendència a ser un referent, ans al contrari, són més propis d'administracions burocràtiques, caduques i que frenen moltes iniciatives i canvis de progrés. Caldria caminar cap a una administració àgil, flexible, lleugera en normes i procediments, més horitzontal i eficaç en el mateix sentit que ho planteja Roca (2014) quan assenyala que el Ministeri o la Conselleria regularia normativament el conjunt del sistema, però dictaria només normes bàsiques per a garantir l'equitat del sistema i que, en cap cas, suposessin disminuir l'autonomia pedagògica, curricular i organitzativa dels centres, tot i que l'Administració hi podria intervenir per a garantir la qualitat dels projectes educatius dels centres que atenguessin.
- *El funcionament de la inspecció educativa s'ha de repensar perquè sigui més coherent amb el rol de la direcció de centres educatius i de la nova Administració educativa.* Si bé la funció inspectora desenvolupa un important paper en l'actual sistema educatiu, caldria revisar el seu lloc en un sistema de major autonomia i funcionament dels centres educatius. Caldria superar la consideració de qui és Administració o no: la inspecció és Administració?, i les persones que dirigeixen els centres ho són?, i el professorat? Amb una confiança multidireccional entre tots els agents implicats en l'educació, aquesta consideració de ser o no Administració deixaria de tenir sentit i tothom dedicaria els esforços en pro de l'educació com un bé comú. (UNESCO, 2015)
- *Convindria ampliar la mirada respecte al finançament de l'educació.* No es tracta de diferenciar només finançament en funció de la titularitat del centre sinó d'altres criteris referents a la complexitat de la tasca educativa com ara les necessitats educatives i socials o del context on es troba situat o dóna el seu servei. Una altra consideració molt significativa és el percentatge del PIB que es destina a educació i que ha d'estar en coherència amb la importància que se li dóna a l'educació, així com amb la seva amplitud: l'educació obligatòria o al llarg de tota la vida, etc. Un finançament que no depengués de l'Estat espanyol

es podria ajustar millor a les necessitats i les polítiques educatives de Catalunya (ANC, 2015).

Agraïments

Volem agrair als participants en els dos grups de discussió (Rosa Cañadell, Xavier Chavarria, Lourdes García, Carme Massa, Rosa Maria Pallarés, Enric Roca i Àlex Rosa) la seva generositat en reflexionar sobre els temes educatius que els vam proposar.

Bibliografia i altres fonts

Aignerren, M. (2005). La técnica de recolección de información mediante los grupos focales. *Centro de Estudios de Opinión*, 7.

Assemblea Nacional Catalana. (2015). *La República Catalana, una oportunitat per a l'educació*. Barcelona: Assemblea.cat.

Assemblea Nacional Catalana. (2015). *La república catalana, una oportunitat per a l'educació*. Recuperat de <https://goo.gl/B4cbLV>

Assemblea Nacional Catalana. (2015). *Bases de Gramenet: Bases per a l'educació i la cultura de la república catalana*. Recuperat de <https://goo.gl/CdGtt2>

Bloor, M., Frankland, M., Thomas, M., i Robson, K. (2001). *Focus groups in social research*. London: Sage.

Bonal, X. (2002). El balance público-privado en el sistema de enseñanza español: evolución y efectos sobre las desigualdades educativas. *Educar*, 29, 11-29.

C's. Ciudadanos. (n. d.). Invertir en el presente para ganar el futuro. Recuperat de <https://www.ciudadanos-cs.org/>

Candidatura d'Unitat Popular. Programa polític plebiscitari. Eleccions al Parlament de Catalunya de 27 de Setembre de 2015, (n. d.). Recuperat de

http://cup.cat/sites/default/files/programes_plebiscitari_de_la_cup_crida_constituent_el_full_de_ruta.pdf

Catalunya Sí que es Pot. (2015). *El programa de la gent: Catalunya Sí que es Pot*.

Recuperat de <http://goo.gl/hXo1tJ>

Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. (2003). *La Conferència Nacional d'Educació (2000-2002)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Generalitat de Catalunya. (2006). *Pacte Nacional per a l'Educació*. Barcelona: Departament d'Educació.

ILP per l'Educació Pública. (n. d.). *Volem decidir quin sistema educatiu volem! Participa!*

Recuperat de <http://ilpeducacio.cat/>

Junts pel Sí. (n. d.). *Iniciativa legislativa popular per un nou sistema educatiu a Catalunya*. Recuperat de <http://goo.gl/RwOcbP>

Keeves, J. P. (1988). *Educational research, methodology and measurement: an international handbook*. Nova York: Pergamon Press.

Krueger, R. A. (1991). *El grupo de discusión: Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Krueger, R. A., i Casey, M. A. (2000). *Focus groups: A practical guide for applied research*. Califòrnia: Thousand Oaks.

Levin, H. M. (2013). *Privatitzar és la solució?: Reptes i tensions del finançament de l'educació*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. (Debats de l'Educació; 32)

Llei orgànica 5/1980, de 19 de juny, per la qual es regula l'Estatut dels centres escolars, BOE 154 § 13661 (1980).

Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, BOE 159 § 12978 (1985).

Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, BOE 238 § 24172 (1990).

Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de la participació, l'avaluació i el govern dels centres docents, BOE 278 § 25202 (1995).

Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, BOE 307 § 25037 (2002).

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, BOE 106 § 7899 (2006).

Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, BOE 172 § 13087 (2006).

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, BOE 295 § 12886 (2013).

Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, DOGC 5422 § 56589 (2009).

Morgan, D. (1991). *Focus group as qualitative research*. Califòrnia: Sage.

Nisbet, J. D. (1988). Policy-oriented research. Dins J. P. Keeves, *Educational research, methodology and measurement: an international handbook*. Nova York: Pergamon Press.

Partit Popular de Catalunya. (2015). *Units guanyem. Plantem cara: 100 propostes de govern*. Recuperat de <http://goo.gl/Od74Nn>

Partit dels Socialistes de Catalunya. (n. d.). *Solucions justes i acordades: Programa electoral*. Recuperat de <http://goo.gl/bFOSY6>

- Rincón, D. del, Arnal, J., La Torre, A., i Sans, A. (1995). *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dyckinson.
- Roca, E. (2014). *L'educació en el futur estat del benestar de Catalunya*. Barcelona: Fundació CatDem.
- Sarramona, J. (2010). La Llei d'educació de Catalunya. Dimensió política i oportunitat pedagògica. *Revista Catalana de Pedagogia*, 7, 349-361.
- Teixidó, M. (2015). *Instituïm l'educació a Catalunya*. Recuperat el 20 de desembre de 2015, de [http://educacio-comunicactiva.blogspot.com/es/](http://educacio-comunicactiva.blogspot.com.es/)
- UNESCO. (2015). *Replantear la educación: ¿Hacia un bien común mundial?* París: UNESCO.

Per citar aquest article:

Tomàs, M., Muñoz, J. L. (2016). Idees per a la millora de l'educació a la Catalunya d'avui i de demà. *Revista Catalana de Pedagogia*, 10, 127-148.

Publicat a <http://www.publicacions.iec.cat>

Annexos: les aportacions programàtiques dels diversos partits consultats

JxSí L'educació com un bé comú que reverteix en el conjunt de la societat; garant de la igualtat d'oportunitats, la cohesió social i l'equitat. Per una escola catalana, inclusiva i d'èxit educatiu, amb un currículum competencial. Mantenir i desplegar la LEC (aspirant a incorporar totes les competències educatives), la Llei de formació i qualificació professional (sistema propi de formació professional: dual i flexible) i promoure un Pacte Nacional que sigui la base d'una futura Llei d'educació de Catalunya

(destinar una inversió mínima del 6 % del PIB a educació). Suport de l'Administració per a lluitar contra el fracàs escolar; impulsar la innovació; respondre a les exigències de l'autonomia de centres; diagnosticar precoçment l'alumnat amb dificultats; promoure projectes continus infantil- primària-secundària; combatre l'absentisme, la desafecció i l'abandonament escolar, i afavorir el treball en xarxa (centres i entorn). Desenvolupament d'iniciatives d'avaluació i prospectiva educatives, desplegament de competències digitals i impuls d'un programa de formació permanent per als professionals i de revisió de la formació inicial. Destinar recursos, quan la situació pressupostària ho permeti a recuperar les condicions salarials del professorat, reconèixer la tasca directiva i donar beques menjador, crear escoles de pares i escoles bressol municipals i escoles municipals de música. Universitats: creació d'un pla nacional de beques, increment del finançament, relació universitat i societat, retenció i captació de talent, autonomia acadèmica i economia del coneixement.

C's Per un Pacte Nacional centrat a formar bons professionals, bons ciutadans i bones persones. Model educatiu: equitat i igualtat d'oportunitats, desenvolupament del talent i les capacitats (creativitat, anàlisi, etc.), trilingüe i aprenentatge d'idiomes (40 % català, 40 % castellà i 20 % llengua estrangera), aprenentatge social i emocional, atenció a la diversitat, valors cívics i constitucionals, alfabetització digital i llibres de text gratuïts. Millorar la convivència escolar, el professorat (premiar l'esforç i la responsabilitat, la formació, un MIR docent, els plans de carrera professional i l'avaluació), l'autonomia de centres (rendició de comptes sobre els mèrits i la publicitat, directors amb més competències i l'Estat fixant els objectius de matèries troncal), la inspecció (avaluació i control de la qualitat), l'orientació professional, la formació professional (presència d'empreses en la gestió i disseny de programes i assessorament de professionals del sector privat), l'educació infantil (augment de places 0-3) i nous programes de formació i avaluació. Defensa de l'escola

concertada per la llibertat d'ensenyament i la possibilitat de les famílies de triar centre. Garantir que les escoles d'Espanya oferiran una segona llengua del territori espanyol (català, basc, gallec...) a més del castellà i com a optativa; tots els estudiants catalans parlaran anglès amb facilitat en finalitzar el batxillerat o l'últim cicle de FP; i tota la població adulta podrà tenir accés a l'aprenentatge permanent. Universitats: coordinació de l'oferta i racionalització del sistema; avaluació externa de la qualitat de la recerca; canvis en la selecció de docents i investigadors (supressió de la gestió com a mèrit); més poders als rectors i un consell d'universitat en substitució dels consells social i de govern; increment de taxes acompanyat d'increment de beques; internacionalització i convergència; districte universitari únic per a tot Espanya, i augmentar la presència d'estudiants de la resta d'Espanya a les universitats catalanes.

PSC Model educatiu: públic, universal, gratuït, equitatiu, de qualitat, amb coresponsabilitat (territori, famílies i agents educatius), igualtat d'oportunitats, inclusió, educació en valors, integral i complet. Desplegament de la LEC (retirada de finançament a centres que segreguen per sexes, restauració de la sisena hora i creació d'una agència d'avaluació i prospectiva del sistema educatiu), rebuig a la «Llei Wert», obertura dels centres públics en horari no lectiu per a ús ciutadà, foment de l'educació 0-3, les beques menjador com a dret, suport econòmic per a material i transport escolars, professorat (formació permanent i establiment de carrera docent) i societat digital (accés a internet per a infants de famílies en situació de risc, accés universal a continguts digitals, programes específics de formació i nova assignatura sobre programació). Formació professional: construcció de sistema de qualificació, beques i ajuts, obligatorietat i generalització de l'alternança escola-empresa i creació d'una Oficina de Treball Internacional. Llengua: consolidació del sistema d'immersió lingüística. Universitats: reforma del sistema de governança, esforç pressupostari progressiu (beques i ajuts per a l'accés, revisió de preus i taxes i matrícula fraccionada en deu mensualitats), espai de

coneixement mediterrani i recerca (èxit segons producció científica), foment de la recerca de base per a la competitivitat econòmica, ajuts, itinerari de carrera acadèmica, eliminació de contractes de «falsos associats» i promoció de grups de recerca.

CatSíques Pot Educació: dret i servei públic de qualitat, equitat, inclusió, èxit escolar, participació de la comunitat educativa, igualtat d'oportunitats, paralització de l'aplicació de LOMCE i LOMLOU (demanda de derogació), gratuïtat de l'educació pública a tots els nivells, afavorir l'escola rural, menjadors escolars a tots els centres públics (0 a 16 anys), pla de xoc (fracàs i abandonament escolar), pla contra l'assetjament escolar, ràtios mínimes (25 alumnes a infantil i primària i 30 a secundària), revisió dels concerts i eliminació dels que segreguen i discriminen l'alumnat, continuïtat de la immersió lingüística, laïcitat de l'educació pública, gratuïtat dels materials curriculars, xarxa d'escoles bressol públiques i programa de compensació per a entorns desfavorits. Metodologia: atenció individualitzada, aprenentatge significatiu, transmissió d'experiències, interacció amb l'entorn, projectes educatius de ciutat, revisió de continguts curriculars i intercanvis escolars. Professorat: revisió de l'accés a places, reducció de l'horari lectiu, cobertura de baixes des del primer moment i coordinació infantil- primària-secundària. Educació al llarg de la vida: evitar discriminacions, promoció de la sostenibilitat i l'ecologia, escoles municipals de música i dansa, oferta equilibrada i pròxima d'ensenyaments de règim especial, activitats extraescolars als centres públics fora de l'horari lectiu i recuperació del batxillerat nocturn. Administració: coordinació educació-sanitat-serveis socials, autonomia de centres (més capacitat de decisió organitzativa, curricular i de gestió i protagonisme dels claustres), sistema d'avaluació, coordinació amb els ajuntaments i altres entitats, departaments d'orientació a les escoles, reconeixement de drets democràtics de l'alumnat, revisar i enfortir els consells escolars (de centre, territorials, municipals i de Catalunya) i reconeixement dels ajuntaments com a Administració educativa. Formació

professional i d'adults: ampliació d'oferta formativa, sistema de FP superior de qualitat i homologat, Llei d'educació permanent i mapa, augment de centres i aules de formació de persones adultes, un organisme coordinador de l'educació al llarg de la vida, reconeixement i suport a les entitats d'educació en el lleure i creació de consells municipals de FP. Universitats: accés universal, mapa universitari i de recerca, accés i promoció de PDI i PAS, combatre la precarietat laboral, respecte a l'autonomia universitària, promoure l'impacte cultural i socioeconòmic en l'entorn, nou pla de R+D+I i programa de contractes predoctorals i postdoctorals.

PP Propostes: llibertat d'elecció d'escola i institut, promoció de l'ensenyament públic trilingüe, establir canals perquè les famílies puguin denunciar l'adoctrinament i la manipulació partidista dels col·legis, beques menjador (augment d'un 50 % de la despesa a la primera reunió de govern), implantació del xec escolar, aules i programes educatius d'excel·lència, ajuts per a premiar el bon treball, necessitats educatives especials (model escolar inclusiu professional i suficientment dotat), finançament de places públiques i concertades per a infants de 0 a 3 anys (destinar 88 milions d'euros el primer any de govern), el professorat tindrà categoria d'autoritat pública i el 80 % de la despesa no financera disponible destinada a educació, sanitat, serveis socials i dependència. Formació Professional: implantació de la FP bàsica a partir de 3r d'ESO i un doble itinerari per a 4t d'ESO, crèdits d'emprenedoria i els estudiants podran fer ús del NIF del centre per a emetre factures i així iniciar projectes d'emprenedoria (també per a universitaris). Universitats: baixar les taxes un 30 % en primera convocatòria i crèdits d'emprenedoria.

CUP L'educació com a dret des de l'escola bressol fins a la universitat i més enllà de l'ensenyament reglat. Educació pública i popular, basada en les necessitats del poble i participativa, democràtica, inclusiva, coeducativa, en català, i que esdevingui mitjà per a l'emancipació individual i col·lectiva.

Valors: llibertat, solidaritat, justícia social i cohesió social. Nou model educatiu a partir de les necessitats d'aprenentatge dels individus i les societats; centrat en les necessitats de la societat i la realització plena de les persones on cadascú aporti a la comunitat segons la seva capacitat i rebi segons les seves necessitats; desenvolupament de la creativitat, la curiositat i la cooperació; tractament de la diversitat funcional i la salut mental des d'una perspectiva multisectorial, i desplegament de programes d'inserció laboral. Prioritats: lluitar contra el procés de privatització i avançar cap a un model de gestió 100 % públic i amb la gratuïtat de l'ensenyament; l'educació no formal i l'educació en el lleure; desobediència a la LOMQUE, la LEC i la LRSAL, i suport a les bases de la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) per un nou sistema educatiu a Catalunya.

Propostes d'educació de les formacions polítiques amb representació al Parlament de Catalunya després de les eleccions del 27 de setembre de 2015 (a partir dels respectius programes electorals).